

- Likelønnsseier i Harstad. Likestillingsombudet likestiller kvinner og menn. **Side 2**
- Fagforbundet sloss for hjelpepleierne på St. Olav i Trondheim. **Side 3**

Jobber seg til uførhet

ILLFOTO: TROND ISAKSEN

Uføre: Så godt som alle kommunale barnehageansatte, portører og vernepleiere ender opp med uførepensjon. De oppsiktsvekkende tallene kommer fram i en studie der man talte opp alle som fikk sin første pensjon i en toårsperiode. Resultat: Mer enn ni av ti var uføre. **Side 4-5**

Bastant nei til privat omsorg

7 av 10 nordmenn mener at skole, eldreomsorg og helsetilbud bør drives i offentlig regi, viser en undersøkelse Sentio har gjort for Nationen og Oss tillitsvalgte. En tredel er 100 prosent enige. **Side 2**

Deprimerte renholdere

Mer enn dobbelt så mange kvinnelige renholdere sliter med depresjoner, sammenliknet med andre yrkesaktive kvinner. Språkvansker og ensomhet er noe av forklaringen, mener forsker. **Side 3**

«Juksepauser» ulovlig

Det er ikke lov for en arbeidsgiver å presse vikarer til å ta pauser i arbeidsforholdet for unngå å måtte gi dem fast jobb. Oslo Tingrett slo fast at en forskningsstipendiat hadde krav på fast jobb. **Side 6**

ILLUSTRASJONSDOTO: TROND ISAKSEN

Bastant nei til privat omsorg

Offentlig eie. Et stort flertall av folket ønsker at det offentlige skal ha ansvaret for skole, eldreomsorg og helsetilbud. Sjeldent mange har uvanlig sterke meninger om eierskapet til tjenestene.

En undersøkelse gjennomført av Oss tillitsvalgte viser at drøyt tre av fire nordmenn ønsker at «skole, eldreomsorg og helsetilbud i størst mulig grad bør gjøres i offentlig regi».

På en skala fra 1 til 10 svarer så mange som en av tre personer «10», med andre ord at de er «helt enig» i at disse tjenes-

tene skal holdes unna den private konkurransen.

Veldig sjelden

– Det er veldig sjelden at jeg ser så sterke tall på en av svar-ytterlighetene. Vanligvis klumper folk seg sammen på midten. Velferdsstaten er i høy grad forankret i folkedypet, sier Robert Ekle, seniorrådgiver i Sentio Research.

Et representativt utvalg på 1800 personer har deltatt i Sentios undersøkelse.

Støtte fra høyresiden

De som er mest negative til offentlig

drevet omsorg og utdanning er de som svarer at de stemmer Høyre og Frp. Men selv i denne gruppen er flertallet tilhenger av offentlig drift.

– Undersøkelsen viser at Fagforbundet ikke er på ville veier synet på offentlig

Folk har opplevd at resultatene av privatisering og konkurranseutsetting ikke står i samsvar med det som ble lovet.

eierskap. Våre medlemmer har den samme holdningen til dette spørsmålet som folk flest, sier

Gerd Kristiansen, første nestleder i Fagforbundet.

Kraftig holdningsendring

Synet på offentlig eierskap har gått gjennom en holdningsendring. På midten av

nittitallet fordelte svarene seg med omtrent 50-50 for offentlig eller privat drift i slike undersøkelser.

Fra rundt 2000-tallet begynte dette å snu. Og fra stortingsvalget i 2005 var et markant flertall for at velferden skulle være offentlig.

– Det er to hovedårsaker til holdningsendringen: Folk har opplevd at resultatene av privatisering og konkurranseutsetting ikke står i samsvar med det som ble lovet. Og det systematiske opplysningsarbeidet Fagforbundet og andre har drevet mot privatisering, har ført fram, sier Asbjørn Wahl, daglig leder i For velferdsstaten.

Fraværende debatt

Ifølge Olav Ulleren, administrerende direktør i KS, er resultatene ganske som forventet. For ti år siden ville svaret sannsynligvis vært et annet, men i dag peker tendensen i retning av støtte til offentlig eierskap.

– I dag er debatten om offentlig eller privat drift nesten fraværende i den offentlige debatten.

Ulleren peker på betydningen av å opprettholde den høye tilliten til det offentlige.

– Hvis det begynner å komme grelle eksempler på offentlig drift, kan stemningen fort snu. Kommunene må få rammebetingelser som gjør at de kan fortsette å gjøre en god jobb, mener han.

Sterk eldre-support

Undersøkelsen viser at personer over femti er mest positive til offentlig drift. De under tretti er markant mer nøytrale. Ellers skiller ikke svarene seg noe ut når det gjelder kjønn og geografisk tilhørighet.

Aller mest positive til offentlig skole og omsorg er selvstendig næringsdrivende, mange av dem bønder, og offentlige ansatte. Folk som jobber i det private er mer negative.

VEGARD VELLE | vegard.velle@fagforbundet.no

Likt lønna

Lokal seier. Avdelingssykepleierne og Fagforbundet i Harstad vant en stor seier. De har krav på lik lønn med avdelingsingeniørene. Om seieren får betydning for andre gjenstår å se.

På hovedkontoret i Keysers gate er Fagforbundets folk godt fornøyd med vedtaket.

– Dette er bra, er den første kommentaren fra Klemet Rønning-Aaby, strategisk rådgiver i Fagforbundet. Likevel er han usikker på hva hva dette kommer til å bety.

Lønna bestemmes lokalt

Utfordringen er nemlig at lønnsfastsettelsen for disse gruppene i hovedsak ligger lokalt. Det betyr at det er begrenset hva Fagforbundet kan gjøre i sentrale forhandlinger for å utjevne disse forskjellene. Det er den enkelte kommune og de tillitsvalgte som må ta ansvaret for at slike lønnsløft kommer.

– Med det nye lønnssystemet i KS-området sitter ikke vi med nok informasjon om lokale lønnsforhold til å kunne gjøre så mye med det, sier Rønning-Aaby.

– Med det gamle systemet hadde det vært lettere å gripe inn sentralt. Nå blir det opp til partene lokalt. Hvert enkelt tilfelle må vurderes for seg, påpeker han. Likevel, vedtaket fra Likestillingsombudet

fører til at hver kommune må gå gjennom sine lønnssystemer for å ikke havne i den samme situasjonen som Harstad har havna i.

Rønning-Aaby er også usikker på om vedtaket kan overføres til andre områder.

– Det er mulig dette kan overføres til andre kvinnedominerte grupper, sier han, og det er viktig for de stillingsgruppene som er aktuelle. Men det får ikke direkte konsekvenser, og vi må forfølge det inn i lønnsoppgjøret.

Gjelder mellomledere

Harstad-saken dreier seg om mellomledere i kommunen. Det er sannsynlig at andre mellomledere kan slå vedtaket i bordet og kreve likelønn i sin kommune. Dessverre betyr ikke det at man nå får lik lønn for kvinner og menn en gang for alle.

Problemet i kommunesektoren er «20/80-prinsippet»; grovt sett at blant de 20 prosentene som tjener mest er 80 prosent menn, og blant de 20 prosentene som tjener minst er 80 prosent kvinner.

Selve saken: To avdelings- sykepleiere fikk mindre lønn enn avdelingsingeniørene i Harstad kommune.

Fagforbundet klagde saken inn til Likestillings- og diskrimineringsombudet (LDO) på vegne av de to sykepleierne.

Ombudet kom fram til at ansvaret var omtrent likt og at det ikke var noen forskjell i utdanningsnivå. De konkluderte derfor med at det ikke fantes noen saklig grunn til lønnsforskjellene, og at det dermed i henhold til §5 i likestillingsloven er ulovlig å gi ulik lønn. Harstad kommune pålegges derfor å sette opp lønna til sykepleierne.

Harstad kommune vurderer nå om de vil klage saken inn for likestillingsnemda, og eventuelt videre til domstolene.

Med andre ord, godt betalte toppledere er menn, kvinnene er dårlig betalte hjelpepleiere og barnehageassistenter.

Trenger sentrale oppgjør

Likelønn kan altså ikke løses alene ved at avdelingssykepleierne får samme lønna som avdelingsingeniørene, selv om det er et viktig poeng i seg selv. Skal man gjøre noe med inntektsforskjellene mellom menn og kvinner er man nødt til å øke lønna i de store kvinnedominerte yrkene på alle nivå.

Ingeniørenes fagforening Tekna hevder løsningen er en mer individuell lønnsfastsettelse. Klemet Rønning-Aaby fnyser av den påstanden.

– Tvert imot viser all erfaring at mer individuell lønn betyr større forskjeller mellom både individer og grupper. Vi trenger sterkere sentrale forhandlinger for å kunne heve lønna til de kvinnedominerte gruppene.

ANDREAS HALSE | andreas.halse@fagforbundet.no

Vasker seg syke

Høy risiko for depresjoner. En av fem kvinnelige renholdere sliter med psykiske problemer. Det viser en ny undersøkelse fra Arbeidsforskningsinstituttet.

Undersøkelsen ble utført med 374 kvinnelige ansatte i sju rengjøringselskaper. Lege og forsker Migle Gamperiene har ledet denne undersøkelsen, og mener resultatene også er overførbare til offentlig sektor. Hele 18 prosent av de kvinnelige renholderne sliter med sin psykiske helse, mot 8 prosent blant yrkesaktive kvinner ellers.

– Resultatene ble forsterket for ansatte med fremmedspråklig bakgrunn og indikerer at språkopplæring er et vesentlig element i forebygging av helseproblemer, sier Gamperiene.

Språklige utfordringer

Språkvansker går ut over kommunikasjon og samarbeidsklima og gir muligheter for misforståelser. Noen kommer fra en kultur hvor et nei er uhøflig opptreden. På direkte spørsmål er det greiere å svare «ja, jeg forstår» eller «ja, jeg vet», mens resultatet er handling som viser at vedkommende nettopp ikke har forstått. Dette fører igjen til konfrontasjon.

Manglende fellesskapsfølelse

Mange renholdere går for seg selv og vasker og er som små øyer i landskapet de vasker i.

– Uten noe fast pauserom eller kolleger å spise lunsj eller ta en kaffepause med og uten ordentlig kontakt med ledelsen, blir en gående alene og bære på eventuelle frustrasjoner, gjør Gamperiene oppmerksom på.

Fastere rammer i det offentlige

Renholdere i det offentlige har som hovedregel flere faste ansikter og steder å forholde seg til. Unni Myrvold leder Fagforbundets plogspissyrkeprosjekt for renholdere, og har gode erfaringer med å legge arbeidet til dagtid.

– Dagtid fører til synliggjøring og bevissthet hos alle. Det hever statusen og dermed også lønna. Opplæring må til på alle nivåer, og er en nøkkelfaktor for trygge medarbeidere. Det sikrer i tillegg kvalitet i alle ledd.

Økende arbeidspress

– At bransjen er presset vet vi mye om. Det er ofte bunnlinja som er utslagsgivende. Ingen eller få etterspør kvalitet, sier Myrvold.

Forsker Migle Gamperiene har inntrykk av at bedrifter vil ansette yngre

Forsker Migle Gamperiene oppfordrer alle til å lære renholderne på arbeidsplassen bedre å kjenne. FOTO: ELLISIV SOLSKINNSBAKK SELNES

personer med bedre utdannelse og gode språkkunnskaper.

– Dette er en ønsket utvikling fra bedriftenes side, men ikke for den marginale arbeidskraften og samfunnet generelt. Arbeidsplasser som er åpne for lavt utdannet arbeidskraft, kan forsvinne.

Utfør uansett fartstid

Undersøkelsen viste at risikoen for uførepensjon er den samme uavhengig av hvor lenge kvinnene hadde jobbet i bransjen.

– Dette skyldes delvis at ufaglærte yrker rekrutterer arbeidstakere som tar med seg belastninger fra tidligere yrker. Derfor kan slike yrker ha høyere forekomst av sykdom enn forventet, og kan oppnå et dårlig rykte.

Skjuler usikkerhet

At ufaglærte oftere er syke og uføre kan også bero på uvitenhet om arbeidslivets lover og regler. Mangel på viten fører ofte til usikkerhet og redsel. Unni Myrvold har erfart at de med lavest utdanning er engstelige for å innrømme uvitenhet.

– Man prøver da å hindre at egen utilstrekkelighet blir synliggjort, fordi man tror at hvis manglende kunnskaper blottstilles kan det føre til tap av arbeid. Slik fornektelse gjør læring vanskelig og påvirker også samarbeid med kolleger og ledelse, ved at man skjuler sin usikkerhet. Kunnskap om riktig bruk av metoder og utstyr betyr mye for trivsel, helse og kvalitet. Det må opplæring til.

ELLISIV SOLSKINNSBAKK SELNES | ellisiv.solskinnsbakk.selnes@fagforbundet.no

ILL.FOTO: JAN LILLEHAMRE

FRP foreslår ny innvandringslov. De vil slippe inn ca 100 personer i året og de vil ikke slippe inn folk som kan ha problemer med å bli integrert. F.eks. folk fra land med stor analfabetisme. Er dette en vei å gå?

Hans Martin Aase,
hovedtillitsvalgt på Ullevål og ambulansesjåfør

Absolutt ikke. Hos oss på Ullevål har vi folk fra mange forskjellige land. Disse representerer viktige kvaliteter, erfaringer og egenskaper som Ullevål sykehus trenger og som arbeidsmiljøet vårt trenger. Jeg kan ikke si at jeg noen gang har sett noen skikkelig dokumentasjon på hva som hindrer integrering.

Brit Gulli Rones,
leder av Fagforbundet Steinkjer

Nei, for meg betyr omtanke, solidaritet og samhold at vi skal hjelpe dem som trenger hjelp. Vi skal ikke begrense og sette folk i bås om de kommer fra land med stor analfabetisme. Du kan ha behov for hjelp og beskyttelse uansett om du kan skrive å lese eller ikke. Jeg mener vi kan stille krav til folk, men Norge har både plass og penger til å hjelpe de som trenger hjelp.

Ove Andreas Solberg,
tillitsvalgt Nettbuss Drammen

Dette er ingen vei å gå. Lovforslaget gjenspeiler bare FrPs menneskesyn. Det er en videreføring av tidligere forslag som for eksempel at FrP ønsket å frata innvandrede stemmerett ved kommune- og fylkestingsvalg. Jeg mener at Norge har både kompetanse og økonomi til å ta i mot og legge forholdene til rette for folk som har problemer og trenger en ny start eller beskyttelse.

Merete Dahl,
leder av Fagforbundet Vestfold

Dette er ikke veien å gå, dette er bare nok et typisk FrP-utspill. Det er mulig de får med seg noen på den tankegangen på grunn av noen mislykka integreringsforsøk. Jeg synes forslaget oser av fremmedfientlighet. Jeg er sikker på at det vil slå tilbake på dem sjøl før eller siden som mennesker. FrP er for segregering, ikke integrering. Det har de vist gang på gang.

Vellykket mobilisering på St. Olav

Trenger hjelpepleiere:

Felles innsats fra alle ledd i Fagforbundet tvang toppledelsen St. Olavs Hospital til å lytte til Fagforbundet. Resultatet ble økt forståelse for behovet for «våre» yrkesgrupper ved sykehuset.

St. Olavs hospital i Trondheim sliter med å få balanse i budsjettet, i likhet med en rekke andre helseforetak. Sykehuset står overfor nedbemanninger på grunn den økonomiske situasjonen. Det har i hovedsak rammet stillingsgrupper som er organiserte i Fagforbundet, mens antall årsverk i andre stillingsgrupper har økt. Sykehuset fjernet postvertstillinger

(assistenter), og hjelpepleiere. Dette ble gjennomført selv om fagforeninga og våre hovedtillitsvalgte på sykehuset kjempet imot.

Felles innsats

Da fagforeninga innså at de ikke vant fram med argumentene sine, ble det tatt kontakt med fylkeskretsen og forbundet sentralt. Sammen greide organisasjonsleddene i forbundet å lage en rapport som viste den økonomiske galskapen ved å nedbemanne lavtlønte assistenter og hjelpepleiere, og erstatte dem med sykepleiere. Tallmaterialet ble lagt fram for adm.dir ved sykehuset. Fagforeninga følte at de fikk mer gjennomslag for argumentene. Tallene fra forbundet bidro til å overbevise direktøren om gevinsten ved å ha rett personell til rett pris på de ulike arbeidsoppgavene.

Nyttig erfaring

En samlet mobilisering mot helseforetakenes toppledelse vil ofte være en god strategi i tilsvarende saker. Arbeidsformen kan være nyttig ved tilsvarende situasjoner ved andre helseforetak. Det innebærer et tett samarbeid mellom fagforening, tillitsvalgte, fylkeskrets og forbundet sentralt. Det er sannsynlig at tilsvarende situasjoner vil oppstå ved andre helseforetak. Det er en trend at hjelpepleierstillinger blir erstattet med sykepleierstillinger ved sykehusene. Dette bidrar til å svekke motivasjonen til å utdanne seg til hjelpepleier/ helsefagarbeider, og er i strid med signaler fra sentrale helsemyndigheter.

Les mer på www.fagforbundet.no, Seksjon helse og sosial

oss fire på ga ngen

AKTUELT

TEKST: **NN**

Jobbene som gjør deg

I enkelte kvinneyrker i kommunene er det så godt som sikkert at de ansatte vil ende opp som uføre. Tall fra forsikrings-selskapet KLP viser at ni av ti barneha-geansatte, portører og miljøterapeuter ble helt eller delvis uføre før de var 50 år.

Tallene er like dramatiske for verneplei-ere, radiografer og miljøterapeuter der mellom 85 og 95 prosent av arbeidsta-kerne som tok ut pensjon i årene 2004–2006 fikk uførepensjon. De ansatte som fikk helt eller delvis uførepensjon er svært unge. Gjennomsnittlig var yrkes-gruppene som er listet opp her mellom 43 og 46 år når de fikk sin første uførepen-sjon.

Det er stor forskjell mellom kvinner og menn. Mens 67 prosent av kvinnene i kommunesektoren ble helt eller delvis uføre, ble 46 prosent av mennene det samme. Statistikken gjelder personer som fikk sitt første vedtak om pensjon i årene 2004–2006. Det er ikke grunn til å tro at denne perioden avviker vesentlig fra andre år.

Sikre tall

KLP er leverandør av pensjonsforsikring til om lag 65 prosent av de kommunean-satte og 90 prosent av de ansatte ved sykehusene. Det innebærer at statistik-ken er så omfattende at tallene er over-førbare til alle kommunene.

Tallene viser at de store kvinnedomi-nerte gruppene i kommesektoren kom-mer svært dårlig ut. Barnehagene som arbeidsplass skiller seg særlig negativt ut. Blant de pedagogiske lederne fikk 92 prosent uførepensjon første gang de fikk et pensjonsvedtak. For førskolelærerne var det tilsvarende tallet 93 prosent og barnehageassistentene 87 prosent.

– Vi visste at mange kvinneyrker er særlig utsatt, men at barnehagene skul-le skille seg ut på denne ufordelaktige

Farlig arbeid: Jobber du i barnehage, er det nesten sikkert at du ender opp med uførpensjon før eller siden, som regel før.

måten, er en overraskelse. Vi er kjent med at det er mange løft, høyt støynivå og mye mas og jag i barnehagene. Slik er det jo også i helsevesenet, så hvorfor barne-hagene som arbeidsplass skiller seg ut på denne triste statistikken er foreløpig et åpent spørsmål, sier 1. nestleder Gerd Kristiansen i Fagforbundet.

Ikke bare kvinner

For en del grupper menn i kommunesek-toren er tallene like dramatiske. Tallene viser at det er så godt som sikkert at en portør vil ende opp med uførepensjon. Hele 96 prosent av portørene som fikk pensjon i 2004–2006 ble helt eller delvis uføre. Det skjedde når de var 50,7 år. Men også en mannlig renholder eller miljøte-rapeut har dystre framtidsutsikter. Hele 88 prosent av dem må belage seg på at de vil få hel eller delvis uførepensjon når de er mellom 44 og 47 år dersom utvik-lingen fortsetter. Like bak kommer mann-lige assistenter og sykepleiere i kommu-nene.

– Ser man på kommunesektoren un-der ett trer det fram tydelige forskjeller mellom både ulike kjønn og yrkesgrup-per. Det er de arbeidstakerne som har blitt kalt slitere i den alminnelige debatt som først mister helsen, og kvinner bli uføre i høyere grad enn menn. Det inne-bærer at dette er mer ufordrende i kom-mune- og helsesktoren enn i noen annen del av samfunnslivet siden denne delen av det offentlige sysselsetter flest kvin-ner, sier spesialrådgiver Stig Sæther i KLPs avdeling for næringspolitikk og ana-lyse.

Sparker bein under arbeidslinja

Vi visste at mange blir uføre i vår sektor, og det er mange flere kvinner enn menn.

Vi vet også at det i størst grad er de lavest lønte som blir uføre. Det er likevel en overraskelse at tallene på noen områder er så enorme, sier 1. nestleder Gerd Kris-tiansen til Oss tillitsvalgte.

– Det er nesten ufattelig at det finnes yrker i offentlig sektor der det er nærmest umulig å beholde helsen lenge nok til at man kan ta ut alderspensjon. Slik kan vi ikke ha det. Her må både arbeidsgivere og sentralmyndigheter være sitt ansvar bevisst. Dette må åpenbart også bli en utfordring for fagbevegelsen. Vi må ta disse opplysningene opp i en mye bre-dere sammenheng. Det er grunn til å tro at mange av de som blir uføre, bare blir delvis uføre og faktisk jobber fram til al-dersgrensen. Likevel er det grunn til å ta dette svært alvorlig.

– Dette setter unektelig også debatten vi har om AFP i et litt merkelig lys. Hvis det er sånn at så mange av våre medlem-mer blir helt eller delvis uføre, blir det litt rart å diskutere om det skal lønne seg å jobbe etter fylte 62 år. Det er minst fem år etter gjennomsnittlig pensjonerings-alder for disse folkene. Her må det helt andre tiltak til, mener hun.

Hun mener det er interessant at KLPs tall også viser at de som beholder helsen, velger å stå lenge i jobb. Disse tallene viser at de som beholder helsen gjennom-snittlig går av når de er mellom 64 og 65 år.

– Jeg mener dette rokker ved myten om at mange velger å gå av ved første anledning. De som beholder helsen, vil gjerne jobbe. Det utfordrer oss også vold-somt i forhold til tilpassing av tjeneste-pensjonsordningens uførepensjon og den nye folketrygden.

Oversikt over de mest utsatte og over de største gruppene målt i antall pensjonsvedtak:

De mest ekstreme				
Kvinner	Stilling	Andel uføre i prosent	Gj.snittsalder ved uførepensjon	Gj.snittsalder ved alderspensjon
	Vernepleier	95,0	45,3	63,9
	førskolelærer	93,0	43,8	64,0
	Pedagogisk leder	92,0	45,2	63,6
	Radiograf	90,0	45,8	62,7
	Barnehageassistent	87,0	48,4	63,5
Menn				
	Portør	96,0	50,6	62,5
	Renholder	88,0	44,5	64,4
	Miljøterapeut	88,0	46,1	64,6
De største gruppene				
Kvinner	Assistent	68,0	51,9	64,8
	Hjelpepleier	71,5	51,8	64,7
	Sykepleier	71,0	47,8	64,5
	Renholder	58,7	53,5	65,0
	Sekretær	57,8	53,5	65,0
Menn				
	Fagarbeider	55,5	53,3	63,9
	Vaktmester	46,6	56,6	64,5

ufør

FOTO: TROND ISAKSEN

Klasseskille i sykehus

Sosiale skiller og lønn avgjør når du blir syk og ufør, også i sykehusene. Mens 15,7 prosent av assistenter, renholdere og andre med forholdsvis kort utdanning blir uføre, er tallet 2 prosent for legene.

Det foreligger ikke tall for hvor stor andel som vil få en uførepensjon før de blir alderspensjonister, blant gruppene ansatte i sykehusene. Mens tallene for kommunesektoren viser sannsynligheten for at hver enkelt arbeidstaker før eller senere blir ufør, viser tallene for sykehusene antall uføre i prosent av hele yrkesgruppen. Også her ligger tallene vesentlig over landsgjennomsnittet for store grupper ansatte.

Gjennomsnittlig er 10 prosent av alle nordmenn i yrkesaktiv alder uføre. I sykehusene spenner tallene fra svært høyt til forsvinnende lavt, avhengig av yrke. Mens 15,7 prosent av de med forholdsvis kort utdanning som renholdere, hjelpepleiere, assistenter og legesekretærer blir

uføre, så blir omtrent halvparten så mange, 8,3 prosent av sykepleierne uføre. For legenes del er framtida lys, i alle fall med hensyn til risikoen for å bli ufør. Tallene viser at litt under to prosent av legene vil bli uføre. Det betyr at det er åtte ganger så stor risiko for å bli ufør dersom du står nederst på den sosiale rangsstigen i hel-sevesenet.

– Tallene er verst for våre medlemmer på sykehusene. Det er de som tar de tunge løftene, det er de som er flertallet av de «varme hendene» som det snakkes så varmt om. De sliter altså helsa av seg, og får lav lønn som takk. Og stadig flere helsebyråkrater vil ha dem ut av sykehusene. Det er jammen litt av et paradoks, sier Gerd Kristiansen.

■ Fakta:

Ca.10 prosent av alle i yrkesaktiv alder er uføre, omtrent 330.000 mennesker. Andelen uføre stiger med økende alder. Flere kvinner enn menn er uføre. KLP har sett på hvor stor andel av hver yrkesgruppe i kommunesektoren som vil få enten alders- eller uførepensjon når de mottar sin første pensjonsutbetaling. Oversikten er basert på uttak av pensjon 2004–2006 og gjelder pensjonsforsikrede i KLP. Dette er både helt og delvis uføre. Mange får en delvis uførepensjon og forblir i arbeidslivet i en redusert stilling fram til de tar ut alderspensjon. I tallene over hvem som får uføreytelser er det tatt med alle som får vedtak om uførepensjon, attføring, rehabilitering og midlertidig uførestønad.

Folketrygden gir ikke uførepensjon til personer som er mindre enn 50 prosent ufør. Offentlig tjenestepensjon gir også uførepensjon til de som har en lavere uføregrad.

Tøffe krav i kommuneoppgjøret

– Minstelønna i kommunesektoren bør være minst 300.000 for folk med full opptjening, sa Jan Davidsen ved forhandlingsstart i kommunesektoren. Dermed la han lista høyt for forhandlingene.

Forhandlingene knyttet til årets tariffoppgjør er i gang på alle de store avtaleområdene, som kommunesektoren der vi forhandler med KS, sykehusene der vi forhandler med arbeidsgiverorganisasjonen Spekter og i Oslo kommune som er et eget avtaleområde. Fagforbundets medlemmer i privat sektor, som har NHO som arbeidsgiver er allerede i havn med de sentrale forhandlingene, der AFP var et helt sentralt spørsmål (se egen sak).

Våre krav i KS-området er at ingen med full opptjening skal tjene under 90 prosent av industriarbeiderlønn, noe som altså tilsvarer om lag 300.000. Det vil innebære et lønnsloft på 35.000 for de lavest lønte. Dette er langt over resultatet i LO-NHO området, der rammen for oppgjøret endte på 5,6 prosent.

– Det store gapet mellom ansatte i privat og kommunal sektor er uakseptabelt, og alle arbeidstakere i kommunene har et rimelig krav om å komme opp på nivå med ansatte

i privat sektor, sier Jan Davidsen. – Dette vil gjøre kommunesektoren mer attraktiv, og være viktig for å sikre rekrutteringen, mener han.

Fagforbundet forhandler sammen med de øvrige forbundene i kommunal sektor, gjennom LO Kommune (LOK). For LOK er det et overordnet krav at alle lønnstillegg avtales sentralt, og at medlemmene sikres en rettmessig andel av verdiskapningen. Dette må skje i form av forbedring i kjøpekraften og en sosial fordelingsprofil.

– Vi fremmer krav som motvirker lønnsforskjeller mellom yrkesgrupper og for sammenliknbar kompetanse, sier Davidsen. – Kravene skal bedre de lavlønntes økonomiske situasjon og redusere lønnsforskjellene mellom kvinner og menn gjennom særskilte tiltak.

– LO Kommune fremmer konkrete krav om lønnsmessig uttelling for formal- og realkompetanse og kompensasjon for tilleggs- og spesialutdanning, sier Davidsen.

Bra AFP-løsning

– Våre forhandlere fikk fram en bra løsning i AFP-oppgjøret i privat sektor. Dette var så langt som det var mulig å komme, oppsummerer Jan Davidsen.

– Når vi tar stilling til dette må vi huske at det var en tverrpolitisk enighet om å fjerne hele ordningen, da pensjonskommisjonen la fram sitt forslag. Når vi nå kan oppsummere at de fleste kommer like godt, eller bedre ut enn i den gamle ordningen og at vi har sikret oss retten til reforhandle AFP-ordningen i 2017, så mener jeg vi kan være rimelig godt fornøyd, sier han.

Den nye folketrygden åpner for at folk kan gå av med pensjon allerede fra 62 år. Ulempen er at pensjonen kan bli lav. Forhandlingene om ny AFP har i stor grad handlet om å rette opp disse svakhetene. Pensjonsforliket innebar en svekkelse i forhold til dagens AFP ved 62 år. LO fryktet en nedgang i pensjonen på 10-20.000 kr per år livet ut. I tillegg ville en få ytterligere redusert pensjon på grunn av levealdersjusteringen.

AFP-ordningen som nå er forhandlet fram gir et fast årlig tillegg til alderspensjon fra folketrygden livet ut. Tillegget blir lavere etter at man fyller 67. I forhandlingene fikk LO gjennom at levealdersjusteringen kompenseres og nivået for uttak ved 62 år sikres for alle årskull t.o.m. 1953, så vil den trappes gradvis ned til den forsvinner for de som er født i 1963 eller seinere. Levealdersjusteringen er kompensert på to måter: Det er gitt et tillegg til selve AFP-påslaget. Denne vil bare gjelde bedrifter med tariffavtale. Det vil også

bli gitt en reduksjon i levealdersjusteringen i folketrygden. Dette vil dermed gjelde for alle i de aktuelle årsklasser som mottar folketrygd.

Økt pensjon for flertallet

LOs hovedfokus var sliternes pensjonsgrunnlag ved 62 år, men systemet er også forbedret for et stort flertall av medlemmene.

For den som tar ut AFP fra 62 år blir nivået opprettholdt for de aller fleste. Uttak ved 63 år gir rundt 10.000 i høyere årlig pensjon livet ut, ved 64 år rundt 20.000 ekstra osv.

Lønn og pensjon

I det nye systemet kan man fortsette i full jobb og kombinere det med pensjon. Forutsetningen for å kunne ta ut pensjonen f eks ved 62 år er at samlet pensjon overstiger et minstenivå. LO har fått gjennom at den nye AFP skal regnes med i beregningen av dette minstenivået. Dermed blir det mulig å ta ut tidligpensjon for mange flere av de lavtlønnte. Beregninger fra NAV viser at det betyr at så si alle som i dag tar ut AFP ved 62 kan gjøre det også fra 2010. Tallene viser at 83 prosent av kvinner og 97 prosent av menn født i 1948 vil kunne gå av som 62-åringer. Tilsvarende tall for folk født i 1963 er at omtrent 99 prosent av både kvinner og menn kan av når de fyller 62 hvis de ønsker det.

PERSPEKTIV

ILLUSTRASJON: TRUDE TJENSVOLD

Foto: Per Flakstad/Fagbladet

STEIN GULBRANDSEN
Leder i Seksjon samferdsel og teknisk i Fagforbundet

KOMMENTAREN

Vannrøverne stoppes

FAGFORBUNDET HAR I LENGRE TID ENGASJERT SEG for at drikkevannet ikke skal være til salgs. Den 3. april vedtok Stortinget å lovfeste at vann- og avløps-infrastrukturen i Norge skal eies av det offentlige. Det er gledelig, av flere årsaker.

DRIKKEVANNET ER EN LIVSNØDVENDIGHET for alle mennesker. Ingen kan leve uten tilgang på rent vann. Tradisjonelt har ikke drikkevannet vært betraktet som en handelsvare, snarere som en gratis naturressurs. At alle trenger vann, gjør vannet interessant som objekt for spekulasjon og profittskaping. Vann er et hett internasjonalt, politisk tema. Ifølge Verdens helseorganisasjon er helsefarlig vann og dårlige sanitærforhold årsak til ca. 80 prosent av alle sykdomstilfeller i verden. Blant FNs tusenårsmål handler da også ett mål om å halvere andelen mennesker uten tilgang til sikkert drikkevann.

DE STORE MULTINASJONALE SELSKAPENE har satset stort i den tredje verden på kontrakter med nasjonale og lokale myndigheter om utbygging og drift av drikkevannsforsyningene. Mange av satsingene, særlig i Latin-Amerika, har gått dårlig, og endt med tap av både penger og kontrakter for de private vanngigantene. Vannsektoren er derfor et eksempel på at ikke alle trender peker mot økt privatisering. I Uruguay ble det offentlige eierskapet til drikkevannet grunnlovsfestet etter en

folkeavstemning. I Bolivia var det blant annet kampen mot vannprivatiseringen som førte Evo Morales til makten.

I VÅR DEL AV VERDEN velger stadig flere å gjøre som Norge nettopp har gjort: å styrke den offentlige kontrollen med drikkevannet. Sverige, Sveits og Nederland har de siste årene innført lover som hindrer at private skal kunne ta kontroll over vannforsyningen. Når det rødgrønne flertallet har fått dette gjennom også her hjemme, er det et varig resultat for framtida og et flott spor å legge igjen etter seg.

DET ER INGEN FORBRYTELSE å ville tjene penger. Men er det riktig og hensiktsmessig at multinasjonale selskaper som Veolia tjener penger på å delta i forvaltningen av vårt mest sentrale og livsnødvendige næringsmiddel – som dessuten faller gratis ned i hodet på oss? Svaret er et soleklart nei. Veolia har gjennom en sjarmoffensiv mot norske kommuner forsøkt å tilrane seg retten til disse ressursene. De kan pakke sammen dykkermaskene. Vannet vårt er ikke lenger til salgs. Heldigvis. Befolkningen – som er både brukere og eiere av vann- og avløpsanleggene – er best tjent med at sektoren er under offentlig kontroll både når det gjelder eierskap og drift.

Ulovlig med juksepauser

Enkelte arbeidsgivere presser vikarer til å ta pauser i arbeidsforholdet for å unngå å måtte gi dem fast jobb. Det er ulovlig, fastslår en fersk dom.

Arbeidsgivere har ikke lov til å tvinge deg til å ta avbrekk i ansettelsesforholdet for å omgå fast ansettelse. En dom i Oslo tingrett slår fast at denne typen «lufting» av midlertidige ansatte ikke er lov.

En tidligere stipendiat ved Universitetet i Oslo (UIO), representert av Forskerforbundet, vant nylig frem med et krav om fast ansettelse i stedet for denne typen «lufting». Skal et arbeidsforhold regnes som avbrutt på grunn av en pause, må denne ha en «meningsfull forklaring» og være reell, slår dommen fast.

Tjenestemannslovens paragraf 10, nr 1, første ledd sier at statsansatte har krav på fast ansettelse etter midlertidig arbeid i fire år:

«Fast tilsatt tjenestemann med mer enn to års sammenhengende

tjeneste og midlertidig tjenestemann med mer enn fire års sammenhengende tjeneste kan sies opp med seks måneders frist når stillingen inndras eller arbeidet faller bort.»

Ifølge tjenestemannslovens forarbeider svekker det ikke tjenestemannens stillingsvern at hun har hatt flere forskjellige arbeidsforhold innenfor de fire årene.

UIO bestred at kvinnen hadde hatt mer enn fire års sammenhengende tjeneste og viste til et brudd på 26 dager i tilsettingsforholdet. De hevdet at avbrekket ikke var konstruert med det formål å forhindre at den ansatte skulle opparbeide seg stillingsvern.

UIO hevdet prinsippet om at når det skjer et opphold i en sammenhengende tjeneste på mer enn fjorten dager, må denne anses som brutt.

En uttalelse fra Administrasjons-

departementet av 28. juli 1993 peker på folketrygdlovens paragraf 3-12 nr 2. Denne sier at «dersom avbrekk i tjenesteforholdet har vart mer enn to uker, medregnes ikke den forutgående tjenesten».

Tjenesten regnes ikke som sammenhengende dersom det har vært et avbrekk i den på mer enn 14 dager.

Men avbrekket må være reelt for å kunne godtas, og ikke gjort for å unngå at tjenestemannen skal opparbeide et sterkt stillingsvern. Administrasjonsdepartementet uttaler at «etter det som videre er anført fra arbeidsgiver, fremgår det klart at avbrekket på 14 dager er gjort for å hindre at vedkommende får fire års sammenhengende tjeneste i staten. Etter departementets mening er dette klart i strid med tjenestemannsloven, og begrun-

nelsen fremgår som et klart forsøk på å omgå loven. Dette kan ikke aksepteres.»

Retten fant at UIO ikke hadde «gitt noen meningsfull forklaring på tjenesteavbrekket på 26 dager». Retten peker også på at 14-dagersregelen kun er et «veiledende prinsipp, og i den enkelte sak kan forholdene være slik at også lengre avbrudd godtas uten at tjenestetiden avbrytes. Dette vil bero på en totalvurdering av tilsettingsforholdet og begrunnelsen for avbruddet.»

Retten konkluderte med at det ikke var saklig grunn til avbrekket i tjenesten, og at dette således ikke var reelt. UIO tapte fullstendig og måtte gi tilbake stillingen til den oppsagte kvinnen. Hun ble tilkjent erstatning på 30.000 kroner for økonomiske tap og 50.000 kroner for ikke-økonomiske tap. I tillegg måtte staten ved Kunnskapsdepartementet betale saksomkostningene på 72.000 kroner.

oss dommen har falt

KORT SAGT

oss kort sagt

■ Stiller krav

På møtet sitt i april vedtok Forbundsstyret å anbefale de sentrale kravene overfor Landsstyret Rammekravene tar utgangspunkt i vedtak fra LOs representantskap og sammendrag fra forbundets fylkesvise tariffkonferanser. Kravene bygger på følgende hovedelementer:

- AFP videreføres minst på samme nivå som i dag
- ingen svekkelse av offentlig tjenestepensjon, og styrking av medbestemmelsen i pensjonsordningene
- generell bedring av kjøpekraften for alle arbeidstakere gjennom en sosial profil
- kompensasjon for etterslepet mellom sammenliknbare tariffområder gjennom et høyt generelt tillegg
- heving av minstelønn for arbeidstakere med full ansiennitet gjennom en lavlønnsgaranti til min 90% av gjennomsnittlig industriarbeiderlønn
- likelønnsiltak for å oppheve lønnsforskjeller mellom kvinner og menn
- lønnskompensasjon for all kompetanse, herunder realkompetanse
- støtte til livsopphold ved etter- og videreutdanning
- forsterke tariffavtalenes rett til helstilling heving av alle ubekvemstillegg.

■ Streikeevaluering

Det er utarbeidet to spørreskemaer i forbindelse med evaluering av Fagforbundets innsats i streiken ved Sentrum Røntgen. Det ene skjemaet er ment for tillitsvalgte, fagforeninger, fylker, kompetansesentere, avdelinger/enheter i Fagforbundet. Det andre skjemaet er ment for de som streiket. Vi ber om at fylkeskretsene sørger for at berørte fagforeninger, tillitsvalgte ved SRI og de streikende medlemmer får det spørreskema de skal ha. Spørreskjemaene returneres Forhandlingsenheten v/ Unni Rasmussen så snart som mulig og senest innen mandag 28.04.08. Det kan skje både via e-post eller vanlig post.

■ Enighet i Spekter, så langt

Resultatet av forhandlingene LO Stat og Spekter ble et generelt tillegg på 3900,-, lavlønnstillegg og AFP etter LO/NHO-modellen for alle arbeidstakere som ikke er omfattet av offentlige ordninger.

I tillegg gis et tillegg på 5850 kroner pr år til arbeidstakere med en årslønn som er lavere enn 301.320 kroner.Tilleggene gjelder for alle i Spekter, unntatt ansatte i Helseforetakene. Der skal det føres egne forhandlinger. Her overleveres krav mandag 21. april. Framdriften i disse forhandlingene er foreløpig ikke bestemt.

Krav til sosiale bestemmelser (ferie,

pensjon mm) for område 10-Helse, forhandles ferdig 16. april. Følg med på www.fagforbundet.no/tariff

■ Lærling til bibliotek

Nå er det mulig for bibliotekene å ta inn lærlinger i Kontor- og administrasjonsfaget. Det er ti år siden Fagforbundet engasjerte seg i å få dette til. En lærling har som hovedregel gått to år på videregående skole og skal ha to års praksis som er relatert til læreplanen i faget og avslutter med en fagprøve som går over fire dager. Læretiden består av 50% opplæring og 50% verdiskapning i bedriften.

■ Fagforbundet på DVD

Norsk Kommuneforbunds historie

Denne filmen følger et lite forbund med litt over 3000 medlemmer som utviklet seg til «LOs store sønn», som LO-leder Konrad Nordahl i sin tid kalte NKF. Her får du møte tidligere ledere av Norsk Kommuneforbund og kjente skikkelser fra Arbeiderpartiet. (48 min)

NHS

Historien om Helse- og Sosialforbundets 38 år som profesjonsforbund. (56 min)

Fagforbundet stiftes

Forteller historien om stiftelsen av landets største fagforbund den 17. juni 2003. (50 min)

Verving: Sterkere med enn uten

Medlemmer i Fagforbundet forteller om fordelene ved å være medlem. (11 min)

Mobbing på arbeidsplassen

Mobbeofre, tillitsvalgte og eksperter forteller hva vi kan gjøre med dette ødeleggende fenomenet. (21 min)

Modellkommunene – resultater og erfaringer

Sørum, Steinkjer og Porsgrunn har iverksatt omstillingsprosjekter for å gi bedre og mer fleksible tjenester – uten privatisering og konkurranseutsetting. (14 min)

Slik bestiller du: Hele pakken med alle filmene koster kr. 300. Bestilling sender du til Hallgrim Ødegård, e-post: hallgo@online.no

oss siden sist

■ Forbundsstyret har vedtatt å etablere Fagforbundet Helse Førde. Fagforbundet Fjordfylket, avdeling 747 avvikles 01.02.2008 gjennom at det etableres en ny fagforening. Medlemmene fra Sogn og Fjordane fylkeskommune og Statens barnevern overføres til den lokale fagforeningen.

■ Forbundsstyret behandlet også rutiner for utbetaling av streikebidrag i en eventuell konflikt denne våren. Det ble vedtatt at medlemmer som tas ut i streik/lockout får utbetalt streikebidrag tilsvarende 70% av brutto lønnstrekk. Ved eventuell streik i transportsektoren skal streikebidragets størrelse drøftes med Norsk Transportarbeiderforbund. Fagforbundet tar ansvar for at nødvendige forsikrings- og pensjonsordninger opprettholdes i konfliktperioden. Utfyllende informasjon finner du på tillitsvalgt.net.

■ Forbundsstyret bevilget økonomisk støtte til Nei til EU og Attac. De fikk henholdsvis 300.000 og 250.000 i støtte for 2008.

■ Tirsdag 8. april ble Barnehagedagen feiret. Den ble minst like innholdsrik som lovet – over hele landet. Her kan du gløtte litt på noe av det som skjedde. Noen steder var det de reneste 17. mai-tilstander, med tog og plakater. Politikere kom på besøk, foreldre fikk kaffe og kunst, klovner kom og gikk, fuglekasser ble spikret, boller ble spist og ballonger sluppet til værs. Barnehagedagen feires for fjerde år på rad. Barnehagedagen er et samarbeid mellom Fagforbundet og Utdanningsforbundet.

■ Deltakerne på årets utgave av konferansen KreativOmsorg fikk et innblikk i arbeidsdagen for ansatte og pasienter på Spesialsykehuset for rehabilitering (SSR) på Kongsgård i Kristiansand. Spesialsykehuset bruker naturen aktivt i behandlingen av pasienter. Sykehuset er velsignet med et vakkert naturområde, Hundremeterskogen, rett utenfor dørstokken. Det ble et naturlig stopp for deltakerne på KreativOmsorg-konferansen.

■ Fagforbundet Sandefjord gir tilbud om lese- og skrivehjelp. Nå slår Fagforbundet Sandefjord et slag for medlemmer som sliter med lese- og skriveproblemer og vil tilby kurs med spesiell vekt på bruk av datatekniske hjelpemidler. – En undersøkelse i LO-regi viser at 30 prosent av medlemmene har problemer med å lese og skrive knyttet til tekstbehandling. Dette er signaler vi tar på alvor og vil gjøre noe med, sa Petter Brynhildsen, som er leder i foreningen, til Sandefjord Blad.

■ Nå er er det mulig å melde seg inn i Fagforbundet via mobiltelefon. Ved å sende SMS med kodeord Fagforbundet medlem til 1980, blir du på en enkel måte medlem i Fagforbundet. Du vil automatisk motta svar-SMS om at du blir ringt opp i løpet av kort tid. Når servicetorget i Fagforbundet ringer tilbake blir du spurt om personnummer og arbeidsplass, i tillegg til å bekrefte din innmelding.

Vokt dere for foreldelsesfristen

Får dere henvendelser fra medlemmer som mener at de har penger utestående hos arbeidsgiver, så er foreldelsesfristen det første dere bør tenke på. Den er irriterende absolutt.

Hovedregelen i Foreldelsesloven er at foreldelse på fordringer er tre år. Fordringer kan være krav i forhold til for lite utbetalt lønn, feriepenger, kort sagt penger som medlemmer mener at arbeidsgiver skylder dem.

Er kravet er enkelt å tidfeste, så er det bare å telle seg bakover i tid. Enten er kravet fortsatt gyldig eller så er det ikke.

Er det snakk om for eksempel for lite lønn utbetalt over tid, så har man krav på å få tilbakebetalt for de siste tre årene. I alle tilfeller skal man regne fra datoen for når man skulle hatt det utbetalt, lønningdagen.

Hvis treårsfristen nærmer seg faretruende, bør den avbrytes. Og – bare så det er sagt

– å sende et brev til arbeidsgiver og be om et møte kan være en god start, men avbryter altså ikke foreldelsen. Aldri.

Avbrytelse

Den enkleste måten å avbryte foreldelse på er hvis arbeidsgiveren godtar kravet. Aksepten bør være skriftlig, særlig hvis det begynner å bli trangt med tid.

Hvis for eksempel arbeidsgiver trener mer tid til å vurdere kravet, kan dessuten en skriftlig erklæring om at arbeidsgiver ikke vil påberope seg foreldelsesinnsigelse, avbryte foreldelsen. Formuleringen «vil ikke påberope oss foreldelsesinnsigelse» anbefales brukt i en slik erklæring.

Hvis arbeidsgiver ikke vil gi en slik erklæring fordi de opplever at den kan binde dem til evig tid, kan arbeidsgiver vedta fristforlengelse for inntil tre år av gangen. Den øvre grense for forlengelse er ti år.

Hvis arbeidsgiver verken vil forlenge fristen, frafalle foreldelsesfristen eller godta kravet er det eneste som avbryter foreldelsen, en forliksklage til forliksrådet eller en stevning til tingretten. Saken skal da sendes kompetansesenteret (eventuelt via hovedtillitsvalgte).

Husk å beregne god tid til saksbe-

handlingen, og ikke ta dere tid til å vente på arbeidsgiver hvis tiden holder på å renne ut. Legg ved dokumentasjon på at dere har forsøkt å få arbeidsgiver i tale og send saken av gårde. Vi kommer ingen vei ved i etterkant å klage på at arbeidsgiver har trenert saken.

Unntaket

I noen spesielle tilfeller kan foreldelsesfristen forlenges med inntil ett år fra medlemmet blir klar over at det har skjedd en feil.

Lovteksten lyder: «Dersom fordringshaveren ikke har gjort fordringen gjeldende fordi han manglet nødvendig kunnskap om fordringen eller skyldneren, inntreter foreldelse tidligst ett år etter den dag da fordringshaveren fikk eller burde skaffet seg slik kunnskap.»

Den absolutte grensen for å forlenge foreldelsesfristen er likevel ikke mer enn ti år. Merk at det ligger en plikt for medlemmet å skaffe seg kunnskapen om fordringen. Det betyr for eksempel at hvis ikke medlemmet ikke har åpnet lønsslippene sine på årevis, så har vi ingen god sak.

Anne Kathrine Ellila,
Kompetansesenteret i Oslo

FAGFORBUNDET

UTGIVER: Fagforbundet
ANSVARLIG REDAKTØR: tone.zander@fagforbundet.no
FAGREDAKTØR: geirmund.jor@fagforbundet.no
I REDAKSJONEN: vegard.velle@fagforbundet.no
ellisiv.solskinnsbakk.selines@fagforbundet.no
kari-sofie.jenssen@fagforbundet.no

LAYOUT: berit.paulsen@fagforbundet.no
kjell.olufsen@fagforbundet.no
REDAKSJONEN AVSLUTTET: 18. april
OPPLAG: 18 500
TRYKK: Aktietrykkeriet

Lenin Castellanos

EN KJÆRLIGHETSHISTORIE brakte Lenin Castellanos (30) fra Venezuela til Norge for fire år siden.
– Jeg traff en norsk student og fulgte med ham til Norge. Da var det sommer og varmt, så jeg var ikke så godt forberedt på resten, humrer Castellanos.
Det første han gjorde var å gå ett år på norskkurs. I hjemlandet studerte han sosiologi. Nå er han miljøarbeider i Bærum kommune og jobber med mennesker med Downs syndrom.
– Jeg liker å hjelpe folk. Det er aldri et kjedelig øyeblikk på jobb, beboerne er greie og hyggelige. Hvis jeg er stressa en dag, går det fort over når jeg kommer på jobb. De har så mye glede, og det smitter over på meg.

I Venezuela var det lenge liten vits i å organisere seg, fagbevegelsen var korrupt og ga ingen reell hjelp om en skulle trenge det.

Korrupt fagbevegelse
I Venezuela var det lenge liten vits i å organisere seg, fagbevegelsen var korrupt og ga ingen reell hjelp om en skulle trenge det.
– Du betalte hver måned, men fikk ingenting tilbake. Folket hadde mista troen på fagorganisasjonen. Men så, i 1998, fikk vi en venstreorientert regjering og da så det straks lysere ut for fagbevegelsen. Da meldte jeg meg inn, fordi jeg tror på å være organisert.
Aktive dager
For et halvt år siden meldte han seg også inn i norsk fagbevegelse.
– Fagforbundet var et tips fra en kol-

oss nytt medlem
oss@fagforbundet.no

Solidarisk lesehest:
– Jeg liker å hjelpe folk. En av de viktigste grunnene til at jeg meldte meg inn i Fagforbundet er at det står for solidaritet, ikke bare nasjonalt, men også internasjonalt. Det er viktig å kjempe for sine rettigheter.

lega, han hjalp meg med innmelding over nettsidene.
I tillegg til 95% stilling som miljøarbeider har han begynt på universitetet.
– Jeg studerer litteratur og historie. På jobb vil de fleste beboerne også gjerne komme seg litt ut – det blir kino, konserter, fotballkamper eller svømming.
Multikulturelt
– Vi har et multikulturelt arbeidsmiljø. Med flere som meg føler jeg meg ikke så alene. Norske og ikke-norske jobber bra sammen og alle har respekt for hverandre, det er det aller viktigste i et arbeidsmiljø.
Det eneste Castellano er misfornøyd med er reisetida.
– Jeg bruker en time hver vei, hver dag. Det er litt for mye. Men siden jeg er blitt så glad i dem jeg jobber for og dem jeg jobber med, så får det fortsette sånn en god stund til, smiler han.

oss kurs & konferanser

Ungdomskurs 2008

Gratis ungdomskurs med hovedtema «Arbeiderhistorie». Temaer ellers er ungdomsarbeid og internasjonalt arbeid. Sted og tid: Rica Hell Hotell, Stjørdal. 7.–9. Mai. Arrangør: Fagforbundet Nord-Trøndelag, Sør-Trøndelag og Møre og Romsdal.

Oddenkonferansen

Nasjonal konferanse om fremtidens kompetansenøkler i offentlig sektor. Kan det noen ganger være lurt å ta en titt over skulderen eller i bakspeilet, for å se hvordan en bedre kan møte fremtiden? Vi tror de problemstillingene offentlig sektor vil bli stilt overfor i stor grad vil handle om å beholde godt kvalifiserte medarbeidere. Sted og tid: Domkirkeodden Hamar, 11.–12. juni. Arrangør: Kommunal Kompetanse.

Hverdagsrasisme

Innhold: Hvordan få til samspill og forståelse mellom ulike kulturer? Hvordan skal vi leve og arbeide sammen? Er vi rasistiske uten å tenke over det? Sett fokus på likheter – ikke ulikheter. Foreleser: Norsk Folkehjelp. Sted og tid: Fagforbundet Oslos lokaler. Fredag 9. mai. Arrangør: Fagforbundet Oslo.

Formidlingstrening

Formålet med kurset er å gi tillitsvalgte grunnlag for å kunne føle trygghet ved utførelse av informasjons- og formidlingsoppgaver. Målgruppe: Tillitsvalgte på alle nivåer. Tid og sted: 26.–28. mai, Farsund Fjordhotell. Arrangør: Fagforbundet Vest-Agder.

Sommerkonferanse o8

Årets happening for unge medlemmer i Fagforbundet. Faglige og politiske verksteder, kule leker som bungeetrampoline og gyroscope; sol, nettverksbygging og hyggelige folk. Underholdning og trubadurer. Sommerkonferansen er gratis, inkl. mat og overnatting. Aldersgrense: 18 år. Tid og sted: 6.–8. juni, Stavern. Les mer om konferansen på www.fagforbundet.no/ungdom/

Skolering unge medlemmer/ tillitsvalgte

Tema: Verving og Håndbok for ungdomstillitsvalgte. Hvem kan søke: 1 ung tillitsvalgt og 1 med minoritetsetnisk bakgrunn (tillitsvalgt eller medlem) fra: Rogaland, Hordaland, Sogn og Fjordane, Møre og Romsdal, Sør-Trøndelag, Nord-Trøndelag, Nordland, Troms, Finnmark. Tid og sted: 15.–19. september, Rica Hell, Stjørdal.

oss redaksjonen

oss@fagforbundet.no

Send oss en e-post og si din mening og kom med tips!

oss nytt om navn | oss@fagforbundet.no

Kari Busterud er nytt medlem i seksjonsstyret til SHS i Fagforbundet Hamar avd 139. Hun jobber på kjøkkenet på Prestrudsenteret på Hamar.

Ole Magnar Svensvik er ny tillitsvalgt i aktivitetstjenesten i Fagforbundet Nesset avd 530.

Ulf Bjørklid er valgt til nestleder i Film- og teaterteknisk forening, avd. 146.

Ellinor Løken er ny nestleder i Fagforbundet Haram. Nyvalgt kasserer er Åse Lianes. Opplæringsansvarlig blir Sissel Witsø. Og hovedtillitsvalgt er nå Synnøve Almaas Jøsvoll.

Gro Monica Uri er blitt ungdomstillitsvalgt i Fagforbundet Norddal.

Torunn Mikaelson Hoel ble ny hovedtillitsvalgt for psykiatrien i Helse Sunnmøre. Kamilla Slemmen Falck er ny ungdomsrepresentant.

Line Tollefsen er valgt til ny opplæringsansvarlig i fylkesstyret til Fagforbundet Nordland. Svein Møllersén takker av.

Bjørg Tapio er konstituert fylkesleder i Fagforbundet Finnmark.

Hildegunn Øpstad er ny seksjonsleder (SKA) i Fagforbundet Kvam og Fusa. Øpstad er også plasstillitsvalgt for administrasjonen i Fusa.

Nye tillitsvalgte i Fagforbundet Hattfjelldal avd. 386:
Bente Sørmo, hovedtillitsvalgt
Gerd Vesterli, tillitsvalgt hjelpepleier ved Hattfjelldal sykehjem
Lillian Juliussen, tillitsvalgt renholder ved Hattfjelldal sykehjem
Ellinor Sæteren, SHS-kontakt Hattfjelldal sykehjem
Kristin Konradsen, barne- og ungdomsarbeider og SKKO kontakt
Suzanne Pettersen er ny ungdomstillitsvalgt i ungdomsutvalget.

Nye seksjonsledere for SKA i fagforeninger i Hordaland:
Magne Hestad, Fagforbundet Vaksdal
Sigrun Rørvik Øvretveit, Fagforbundet Kvinnherad
Tonje Knutsen, Fagforbundet sentraladministrasjonen
Solveig Aasen, Fagforbundet Sveio
Mona Teigland, Fagforbundet Bergenhus

Nye tillitsvalgte i Molde:
Anne Mari Mordal, konstituert leder
Jane Ulriksborg Monsås, opplæringsansvarlig
Nelly Holten, seksjonsleder SKA
Stein Rønning, seksjonsleder SST
Synnøve Naas, sekretær i hovedstyret
Gunn Hoem, plasstillitsvalgt Kirkebakken omsorgsenter hjemmetjenesten, Sonja Blekken Hansen, plasstillitsvalgt i hjemmetjenesten ved Glomstua omsorgssenter
Solgunn Aaram, plasstillitsvalgt ved Bergmo omsorgsenter
Tove Strande, plasstillitsvalgt Kvam skole
Liv Marit Pettersen, plasstillitsvalgt Bergmo ungdomsskole
Anne Sylvia Viken, plasstillitsvalgt ved Storgata 31
Judith Merete Tangen, plasstillitsvalgt på Molde og Romsdal Havn IKF